

פורום דמוקרטיה פעילה

2010-2011

מסמך מסכם

כתב, גיל נעמן

משתתפי הפורום:

גיל נעמן, זהבה חן, יצחקי חן, ירון יצחק,

רונית ישראלי, רות קבסה, יואב ייבין, אביחי אוסדון, אסתר הלוי

בעקבות הצגת רעיון ה"דמוקרטיה הפעילה" לאנשי המכללה לאיכות השלטון, שעיקרה שילוב טוב יותר של האזרח מהשורה בעשייה הדמוקרטית בישראל, תוך בניית מנגנון שיאפשר לאזרח להביע דעתו מול חברי הכנסת ועדות הכנסת(ראה נספח א'), החלה פעילות במסגרות שונות כאשר מוקדה היו דיונים סביב שולחן עגול.

מטרת הדיונים סביב השולחן העגול היו להגדיר את המושג "דמוקרטיה פעילה" ולהציב מטרות והישגים מוגדרים שיהוו יעד לפעילות.

החל מיולי 2010 קוימו מספר מפגשים בהשתתפות :

אסתר לוי – סגנית מנהל בית ספר " מעלות משולם" דוקטורנטית למדידה והערכה, מנחה מטעם המכללה.

יצחקי חן – ניהל במשך 7 שנים את המ"ל, קדם פרויקט מנהיגות צעירה בעסקים, ושמשי יו"ר עמותת "נדב", תת אלוף במיל, התנדב לפאנל ביום עיון מטעם המכללה למכינות הקדם צבאיות בנושא מנהיגות ואיכות שלטון.

ירון יצחק – בעל תואר ראשון בפילוסופיה, הדריך בתיכון אומנויות ומדעים. כותב בהתנדבות לאתרי המכללה.

יואב ייבין – סטודנט במכון הדמוקרטי, רכז שבט צופים "יונתן", פעיל בתנועת "התעוררות", יוזם פעילות לשינוי שיטת הממשל, מנחה במרכז מורשת בגין ובמכללה.

רות קבסה – בוגרת מנדל, נהלה מתנ"ס בחצור הגלילית ומשמשת ראש תחום ממשל ומנהיגות באלכ"א. הובילה כעמיתת מנדל את השולחן העגול "ערכים יהודיים בקבלת החלטות במדיניות ציבורית"

רונית ישראלי – סופרת קשורה לקרן תל"י – עוסקת בפיתוח תכנים לימודיים. הספר – "סיפורה של סימנייה", ספר העוסק בנושאים אזרחיים ופוליטיים לילדים בני 9-12.

אביחי אוסדון - מרכז פעילות מנהיגות לאיכות שלטון בקרית גת

זהבה חן -מנהלת מרכז אזרחות המכללה לאיכות השלטון בישראל. יוזמת צוות החשיבה.

גיל נעמן – פרש ממערכת הביטחון, לומד בקורס מורי דרך, מנסה להוביל מהלך לקידום איכות השלטון באמצעות חינוך לדמוקרטיה פעילה.מרצה בהתנדבות מטעם המכללה

במפגש הראשון הובעה הסכמה בין המשתתפים על הגדרת הבעיה- נתק בין הציבור והמערכת הפוליטית הממסדית. הוסכם: שיש להתמודד עם אתגר שיפור ויצירת מנגנונים שבין האזרח למוסדות המדינה שיאפשרו את הבקרה האזרחית ואת השיח באמצעותם ויחדדו את מקומו של האזרח במערכת הדמוקרטית, כמו כן עלה נושא התמקדות על הכשרת רחי יפו 208, ירושלים. מען למכתבים: ת.ד 6191 ירושלים 91060. טל. 02-5000211 פקס 02-5000788

והפעלת מתנדבים שיעסקו בקידום מנגנונים אלה. בעקבות מפגש זה גובשה תוכנית עבודה (נספח ב).

לאחר מפגש זה החלו מספר פעולות במקביל, הקמת קשר מול ח"כ במטרה לאפשר היכרות טובה עם עבודת הכנסת וכפלטפורמה לביקורים של בני נוער וקבוצות מנהיגות בכנסת. שילוב הרעיון בפעילות השוטפת של המכללה לאיכות השלטון מול קבוצות המנהיגות אותן היא מפעילה.

במפגשים הבאים נשמר גרעין משתתפים קבוע שאליו הצטרפו משתתפים נוספים.

במטרה להרחיב את הבנתנו בדרכים השונות להגעה לשילוב האזרח בתהליך החקיקה וקבלת ההחלטות, ביקשנו את מר רונן גופר להציג את ניסיונו בתחום דמוקרטיה ההשתתפותית. ואכן הוא הציג בפנינו מספר מודלים של דמוקרטיה השתתפותית, שמומשו בארץ ובחו"ל, והעיקרון המנחה אותם הוא קבוצות אזרחים המגישות, לאחר לימוד סוגיות נבחרות, נייר עמדה האמור לתרום לתהליך קבלת ההחלטות של הרשות המוסמכת. עורר בהמשך דיון על הכיוון וההבדל בתפיסה בין קבוצות נבחרות המגישות הצעות בתחומי חקיקה או תחומים אחרים הקשורים לאזרחים, לבין תפיסת ה"דמוקרטיה הפעילה" שרואה את הצורך במתן יכולת לאזרח מהשורה להביע דעתו מול המחוקק ולנסות להשפיע עליו.

מסקנות השולחן העגול היו שיש מקום לשני הכיוונים, כלומר פעילות של קבוצות אזרחים נבחרות במודל ה"דמוקרטיה ההשתתפותית", ומודל של "דמוקרטיה פעילה".

במטרה ללמוד יותר על מנגנוני עבודת הכנסת זימנו למפגש את מי שהיה קצין הכנסת מר יצחק שדר (יצ'קו) שנתן לנו סקירה על פעילות הכנסת מאחורי הקלעים. מפגש זה חידד את הכלים והדרכים האפשריות להגיע להישג הנדרש. התובנה הייתה שיש לייצר קשר עם מנהליות/ועדות אשר דרכן ניתן יהיה לנסות לפתח מנגנון שיאפשר לאזרחים להגיע או להעביר עמדתם בנושאי הצעות חוק וכ"ו.

השאלה שעלתה מיד היא: מהו המנגנון שיאפשר לאזרח לדעת על הנושאים העולים בוועדות השונות, וללמוד על דעות חברי הכנסת וכ"ו. בהקשר זה ביקשנו ממר בני דאון שהקים את אתר "כנסת פתוחה" להגיע אלינו ולהציג את האתר והיכולת של רעיון הדמוקרטיה הפעילה להשתלב ולהישען על אתר זה. הסבריו חידדו וחזקו את ההבנה כי ניתן לנצל אתר זה גם כבסיס ידע לטובת הקהל הרחב ואולי גם כערוץ תקשורת מול הכנסת. במפגש זה השתתף גם מר ניר הירשמן יועץ התקשורת של השר מיכאל איתן, הממונה מטעם הממשלה על הקשר עם הציבור. בעקבות מפגש זה התקיים מפגש של מר בני דאון וגיל נעמן אצל מנכ"ל הכנסת ובו דובר בין השאר על אפשרות מימוש קשר בין אתר הרשמי של הכנסת ואתר כנסת פתוחה.

מתוך הבנה כי את המהלך של הבאת אזרחים לפנות אל הכנסת או אל נבחרי הציבור יש ללוות במנגנון מסודר שיאפשר נגישות זו, ברור היה כי יש צורך בגיוס מתנדבים שיקבלו על עצמם לממש בפועל, לתקופת ניסיון, את הפעילות מול הכנסת. בהקשר זה ציין מר יצחקי חן

כי מניסיונו יש צורך לייצר מערך הדרכה למתנדבים אלו על מנת שאכן ינצלו את הפוטנציאל ההתנדבותי. כמו כן נדרש ליווי תומך למתנדבים אלו.

במקביל נעשה ניסיון להקמת קשר אישי עם חברי כנסת במטרה לגייסם לטובת הרעיון במסגרת זו נבנה קשר עם חבר הכנסת איתן כבל אשר אף אפשר הגעה של קבוצת בני נוער מקרית גת לישיבה של וועדת החוקה, וביקור של גיל נעמן במספר וועדות במטרה ללמוד את המכניזם של עבודת הוועדות. בנוסף התקיימה גם פגישה עם חברת הכנסת סולודניק.

במקביל נוצלו הרעיונות והתובנות שעלו מהמפגשים לטובת העשרת הפעילות של המכללה לאיכות השלטון מול הקבוצות השונות.....

נספח א

כיצד מקדמים מעורבות פוליטית של הציבור הישראלי?

במשל על נאומו של קנדי ביום השבעתו לנשיא - אנחנו האזרחים לא צריכים לשאול מה ההנהגה יכולה לעשות בשבילנו, אלא מה אנחנו האזרחים צריכים לעשות כדי שההנהגה אכן תעשה מה שאנחנו רוצים.

יעדי העל:

- הקמת קבינט לנושאי חינוך וחברה בראשות ראש הממשלה כאשר בו יושבים, לכל הפחות, מספרי שתיים של מפלגות הקואליציה.
 - מיצוב תפקיד שר החינוך כשר השלישי בחשיבותו בשורה אחת עם שר האוצר/שר החוץ.
 - הגדלה משמעותית של חשיפה בתקשורת לנושאי חינוך וחברה.
 - הסברה לציבור את חשיבות החינוך לעתידה של ישראל וכוחו לקדם הנושא.
- מה ההישג הנדרש? –

- א. הגברת מחויבות נבחרי הציבור בדרג הלאומי לבוחריהם.
- ב. חיזוק הפעילות של נבחרי הציבור לטובת הנושאים האזרחיים – חינוך, חברה, בריאות.

מה צריך להיעשות?

- א. יצירת מנגנון השפעה שוטף על נבחרי הציבור.
- ב. יצירת דעת קהל שתנצל ערוץ זה להגיב באופן שוטף על פעילות נבחרי הציבור.
- ג. שיפור החשיפה של פעילות חברי הכנסת והשרים לציבור (עדכון מנדטורי של אתרי אינטרנט של נבחרי ציבור, חשיפה גדולה יותר של הנתונים הקיימים באתר הכנסת)

רחי יפו 208, ירושלים. מען למכתבים: ת.ד. 6191 ירושלים 91060. טל. 02-5000211 פקס 02-5000788

208 Jaffa St. Jerusalem. Mailing Address: P.O.B 6191 Jerusalem 91060 Tel: 972-2-500211 Fax. 972-2-5000788

מי צריך לקדם?

- א. קבוצת אנשים המחויבים לנושא (כחמישה אנשים) שיפעלו כועדת היגוי.
- ב. לנצל פלטפורמות קיימות, כגון העמותה לאיכות השלטון, מערכת החינוך, עמותות נוספות העוסקות בנושאי חינוך וחברה.

השלבים

- א. גיוס צוות ועדת ההיגוי וגיבוש מהיר של עקרונות, יעדים להשגה, וגורמים שניתן להיעזר בהם.
- ב. פניה ליו"ר הכנסת על מנת לשפר את החשיפה של פעילות חברי הכנסת.
- ג. פניה לעמותות רלוונטיות לסייע בקידום הנושא.
- ד. ללמוד את קבוצות הלוביסטים בכנסת ולראות מי יכול לסייע.
- ה. גיוס אנשי ציבור לקידום בדעת הקהל.
- ו. יציאה לתקשורת.
- ז. בחינת השתלבות במערכת החינוך, במטרה להטמיע נושא המעורבות הפוליטית אצל תלמידי תיכון.

גיל נעמן

Gilnaaman50@gmail.com

נספח ב'

הצעה לתוכנית עבודה – "פורום דמוקרטיה פעילה" - 2010-2011

רקע:

פורום "דמוקרטיה פעילה", התגבש במכללה לאיכות השלטון, על מנת לבחון כיצד ניתן לקדם ערכים של איכות שלטון, אתיקה אזרחית ומעורבות ציבורית באמצעות דמוקרטיה פעילה.

הפורום החל לפעול בחודש מאי 2010: חברות וחברי הפורום הם אזרחים מן השורה בעלי ניסיון בחינוך ובהובלת פרויקטים הקשורים לחינוך לדמוקרטיה והעצמת אזרחים המבצעים את הפעילות בפורום בהתנדבות. את הפורום מוביל גיל נעמן מתנדב- עמית במכללה יחד עם זהבה חן, מנהלת מרכז אזרחות במכללה לאיכות השלטון.

מטרות ויעדים של פורום "דמוקרטיה פעילה" במכללה לאיכות השלטון

רחי יפו 208, ירושלים. מען למכתבים: ת.ד. 6191 ירושלים 91060. טל. 02-5000211 פקס 02-5000788

208 Jaffa St. Jerusalem. Mailing Address: P.O.B 6191 Jerusalem 91060 Tel: 972-2-500211 Fax: 972-2-5000788

- הגברת השילוב של האזרחים, בכל חתך הגילים, בעשייה הפוליטית אזרחית במדינת ישראל.

- חיזוק הקשר והגברת האמון בין המוסדות הנבחרים והאזרח.

- פיתוח מנגנוני נגישות קלה ויעילה של האזרח והכנסת.

הדרך

פרויקט הדמוקרטיה הפעילה אמור להתקדם בשני מסלולים:

א. מסלול הפעילות מול בני נוער במסגרות שונות.

ב. מסלול שילוב אזרחים בוגרים (בתחילה עם מתנדבים).

שיטה

הפעילות מול בני נוער מתבצעת במסגרת המכללה לאיכות השלטון. צוות החשיבה "דמוקרטיה פעילה" עשוי לתרום רעיונות להעצמה ושילוב בני נוער בפעילות מול מוסדות השלטון באמצעות לימוד, חקר, מעורבות ובקרה אזרחית.

הפעילות לשילוב אזרחים בוגרים- בניית מודל פעילות שיקדם שילוב אזרחים בעשייה האזרחית.

שלבי ביניים

שלב א – לימוד פעילות הועדות השונות בכנסת, והיכולת לשלב נגישות אזרחים - פגישות עם מזכירי/דוברי ועדות בכנסת במטרה להכיר את מאפייני העבודה של הועדות.

שלב ב' – בניית מודל שייעודו שילוב אזרחים כמשקיפים בפעילות ועדות הכנסת. ליצר מנגנון שיאפשר לאזרח מהשורה לדעת על דיונים רלוונטיים, לאפשר לו להיות נוכח, ובמקרים שונים אף לאפשר הבעת דעה של אזרח בפורום הועדה.

שלב ג' – הצגת מודל נגישות האזרחים ליו"ר הכנסת ומיסוד הנושא.

שלב ד' – בניית מערך מתנדבים שיהוו בשלב ראשון את הפיילוט. מתנדבים אלו יקבלו הכנה שתאפשר להם לסייע בשיפור מודל ההשתתפות.

שלב ה' – בסיוע הכנסת מתן פרסום לנושא ופתיחת נגישות לאזרחים בכלל

תכנית עבודה למפגשי צוות החשיבה

מפגש ראשון: 9 נובמבר 2010 - גיבוש הישג נידרש: חיזוק הקשר והנגישות של האזרח למערכת הפוליטית – הכנסת.

מפגש שני: 14 דצמבר 2010 - הצגת המכללה את תכנית העבודה הקיימת, והצעות להרחבה .

מפגש שלישי: 4 ינואר 2011 – הרצאה על עבודת הכנסת מאחורי הקלעים, מנגנון הועדות, אפשרות לנגישות אזרחית לעבודת הועדות.

פעילות בין המפגשים - פגישות של אנשי הצוות עם מזכירי וועדות בכנסת ולימוד דרכי העבודה

מפגש רביעי: 1 פברואר 2011 - בית מודל לנגישות אזרחית לוועדות – תוצר נדרש מנוכחות אזרח בישיבה.

מפגש חמישי: 1 מרס 2011 – בחינת הדרך לגיוס המתנדבים והכשרתם – מספר המתנדבים, המשאבים נדרשים להכשרתם, מקום.

מפגש שישי: 5 אפריל 2011 – הצגת המודל ליו"ר הכנסת – בחינת יכולת השענות על הכנסת בהכשרת המתנדבים, משאבים, מקום.

- הפעלת הפיילוט מול ועדות הכנסת

- פנייה לתקשורת לתת הד תקשורתי במטרה לחבר אזרחים רבים ליכולת הנגישות (להביא לידיעת האזרחים אתרי אינטרנט רלוונטיים, אתר הכנס, "כנסת פתוחה" ועוד, לתת מידע על האפשרות לנגישות של האזרח לכנסת)